

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησεως 106 / 2024
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Τμήμα Δ΄

Συνεδρίαση της 1^{ης} Οκτωβρίου 2024

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Αδαμαντία Καπετανάκη, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Σταύρος Σπυρόπουλος, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ., Νικόλαος Πατηνιώτης, Διονύσιος Κολοβός, Ξανθή Μπασάκου, Σταυρούλα Μπανάκου, Σπυρίδων Κουλούρης, Δέσποινα Γάκη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτριες: Ξανθή Μπασάκου, Νομική Σύμβουλος του Κράτους, Άννα Πρεβενά, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το με αριθμό πρωτ. 1000.0/55930/24/30.7.2024 έγγραφο του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Γραφείο Υπουργού.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται, α) Αν νομικά πρόσωπα, στα οποία ο φορέας διαχείρισης λιμένα έχει υποπαραχωρήσει εγκαταστάσεις για την άσκηση ναυπηγικών / ναυπηγοεπισκευαστικών δραστηριοτήτων εντός της περιοχής αρμοδιότητάς του, υπάγονται στον ορισμό του άρθρου 2 παρ. 1 περ. ιθ΄ (περί φορέα διαχείρισης λιμένων) της Κ.Υ.Α. 3122.3-15/71164/30.9.2021 των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών, Ναυτιλίας και Νησιωτικής πολιτικής, και αν τα εν λόγω νομικά πρόσωπα δύνανται να εισπράττουν λιμενικά τέλη παραλαβής αποβλήτων και καταλοίπων φορέων πλοίων σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/883, σε εφαρμογή της οποίας εκδόθηκε η ανωτέρω Κ.Υ.Α.

β) Αν επιχειρήσεις, στις οποίες έχουν υποπαραχωρηθεί από την ΟΛΠ Α.Ε. χώροι που βρίσκονται εντός της λιμενικής περιοχής της οποίας είναι φορέας διαχείρισης δυνάμει Σύμβασης Παραχώρησης από το Ελλ. Δημόσιο, δύνανται να καταρτίζουν ξεχωριστό σχέδιο παραλαβής αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίων σύμφωνα με τις διατάξεις της ως άνω (3122.3-15/71164/30.9.2021) Κ.Υ.Α. ή αν οφείλουν να υπαχθούν στο σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων της ΟΛΠ Α.Ε., και

γ) Αν οι φορείς διαχείρισης λιμένων (όπως ενδεικτικά η ΟΛΠ Α.Ε.) δύνανται να συμπεριλαμβάνουν στο σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίων, που καταπλέουν στις λιμενικές εγκαταστάσεις αρμοδιότητάς τους, απόβλητα τα οποία προκύπτουν από δραστηριότητες επισκευής πλοίων (που διενεργούνται σε ναυπηγεία/ναυπηγοεπισκευαστικές ζώνες) και απόβλητα τα οποία προέρχονται από επιχειρήσεις ναυαγιαίρεσης – απορρύπανσης.

.....

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Δ' Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους γνωμοδότησε ως ακολούθως:

Ιστορικό

Από το ερώτημα, καθώς και τα έγγραφα που το συνοδεύουν, προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Οι εταιρείες «Τ..Π..Π..Α.Ε.», «Ε.Φ.Ε.Ε.Σ. Σ.Α.» και «Ν.Χ. Α.Ε.», στις οποίες έχει παραχωρηθεί με αντάλλαγμα από την ΟΛΠ ΑΕ (βάσει σχετικών συμβάσεων) χώρος για την άσκηση ναυπηγοεπισκευαστικών δραστηριοτήτων, συνέταξαν και υπέβαλαν προς έγκριση στη Γενική Γραμματεία Ναυτιλίας και Λιμένων με αριθμό πρωτ. 3210/13.7.2023, 3214/13.7.2023 και 1171/19.2.2024 (αντιστοίχως) Σχέδια παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου πλοίων, τα οποία καταπλέουν στις εγκαταστάσεις τους.

Οι συγκεκριμένες συμβάσεις (υπο)παραχώρησης διέπονται από την κείμενη νομοθεσία περί ΟΛΠ ΑΕ, τη νομοθεσία περί αιγιαλού και παραλίας, τους όρους της από 24.6.2016 Σύμβασης Παραχώρησης μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς ΑΕ, καθώς και του κυρωτικού (της συμβάσεως) νόμου 4404/2016. Επιπλέον στην με αριθμό 140/15.12.2000 σύμβαση με τίτλο 'Εκτέλεση έργου 'Επέκταση ναυπηγείου Χ.Γ. Α.Ε.' εντός της λιμενικής ζώνης του ΟΛΠ''

παράταση παραχώρησης παλαιού χώρου και παράταση νέου χώρου'', αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι η σύμβαση διέπεται από τις διατάξεις του π.δ. 715/79 και της κείμενης νομοθεσίας περί ΟΛΠ.

2. Επίσης, η Ο.Λ.Π. Α.Ε. συνέταξε και υπέβαλε προς έγκριση στη Γενική Γραμματεία Λιμένων (με αριθμό πρωτ. 5530/23.10.2023) Σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων και καταλοίπων φορτίου πλοίων, τα οποία καταπλέουν στις λιμενικές εγκαταστάσεις αρμοδιότητάς της, συμπεριλαμβάνοντας σε αυτό απόβλητα που προκύπτουν από δραστηριότητες επισκευής πλοίων, οι οποίες εκτελούνται σε ναυπηγεία/ναυπηγοεπισκευαστικές ζώνες, καθώς και απόβλητα, που προέρχονται από επιχειρήσεις ναυαγιαίρεσης-απορρύπανσης.

3. Στην εγκεκριμένη Α.Ε.Π.Ο. για τη λειτουργία του Λιμένα Πειραιά, (με α.π. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/94636/6224/15-9-2023) προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα εξής : «...4.4. Διαχείριση αποβλήτων κατά τη λειτουργία. 4.4.1. Ο φορέας λειτουργίας του λιμένα οφείλει να εκπονήσει και να εφαρμόζει σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων του λιμένα, απαιτώντας και επιβλέποντας την εκπλήρωση των επιμέρους απαιτήσεων του σχεδίου από όλα τα τρίτα μέρη που δραστηριοποιούνται εντός του χώρου ευθύνης του, εφόσον οι εγκαταστάσεις ή δραστηριότητες αυτών δεν διέπονται από αυτοτελείς ΑΕΠΟ, όπως στην περίπτωση των ιδιωτικών ναυπηγείων. 4.5.5. Ειδικοί όροι ναυπηγοεπισκευαστικών δραστηριοτήτων. 4.5.5.1. Οι όροι αφορούν όλες τις περιοχές της λιμενικής ζώνης του ΟΛΠ που εκτελούνται ναυπηγοεπισκευαστικές δραστηριότητες, πλην της ΝΕΖ Περάματος και Σαλαμίνας, όπου δραστηριοποιούνται ιδιωτικά ναυπηγεία τα οποία διαθέτουν αυτόνομες Αποφάσεις Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων. Η τήρηση των όρων καθεμιάς εκ των εν λόγω ΑΕΠΟ αποτελεί αποκλειστική ευθύνη του ιδιωτικού ναυπηγείου που αφορά και δεν εμπλέκεται με τις διαδικασίες τήρησης των όρων της παρούσας απόφασης».

4. Οι επιχειρήσεις ναυπηγοεπισκευής του ερωτήματος, διέπονται από αυτοτελείς ΑΕΠΟ, με τις οποίες επιβάλλεται σε αυτές η τήρηση γενικών περιβαλλοντικών όρων, μεταξύ των οποίων να συνάψουν σύμβαση με αδειοδοτημένους φορείς/εταιρείες για την παραλαβή των αποβλήτων, που παράγονται στο ναυπηγείο-διαλυτήριο πλοίων, όπως επίσης να διαθέτουν σε λειτουργία κατάλληλες και επαρκείς ευκολίες υποδοχής καταλοίπων για τη συγκέντρωση και τελική νόμιμη διάθεση τόσο των πετρελαιοειδών καταλοίπων/λιπαντελαίων, καταλοίπων φορτίων, των λοιπών άχρηστων υλικών/απορριμμάτων, καθώς και των λυμάτων των εξυπηρετούμενων πλοίων/σκαφών και

την κατάρτιση και εφαρμογή σχεδίου παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων (πετρελαιοειδών καταλοίπων, χρησιμοποιημένων λιπαντελαίων, καταλοίπων φορτίου και απορριμμάτων), που να καλύπτει τις απαιτήσεις της (προϊσχύσασας) ΚΥΑ 8111.1/41/09 (Β'412). Στο υπόψη σχέδιο θα αναφέρεται συγκεκριμένα η μονάδα ή ο χώρος τελικής νόμιμης διάθεσης των συγκεντρωμένων ποσοτήτων πετρελαιοειδών καταλοίπων και λιπαντελαίων.

5. Τέλος, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Γενική Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Πολιτικής, Διεύθυνσης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης) με το αριθμό πρωτ. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/103315/7288/27.09.2024 έγγραφό του αναφέρει, μεταξύ άλλων, ότι ο ΟΛΠ οφείλει ως φορέας διαχείρισης του λιμένα να διαθέτει σε ισχύ και να εφαρμόζει Σχέδιο Παραλαβής και Διαχείρισης Αποβλήτων Πλοίων που καταπλέουν στην περιοχή αρμοδιότητάς του, εγκεκριμένο από το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Το ως άνω Σχέδιο Παραλαβής και Διαχείρισης Αποβλήτων Πλοίων συντάσσεται για το σύνολο των χώρων αρμοδιότητάς του, συμπεριλαμβανομένων όλων των υποπαραχωρούμενων χώρων, δηλαδή και της ναυπηγοεπισκευαστικής ζώνης, ότι οι εγκαταστάσεις που δραστηριοποιούνται εντός των χώρων αρμοδιότητας της ΟΛΠ ΑΕ δυνάμει συμβάσεων υποπαραχώρησης, δεν είναι φορείς διαχείρισης λιμένα και συνεπώς δεν μπορούν να αναλαμβάνουν ευθύνες, τις οποίες η (ισχύουσα) ΚΥΑ 3122.2-15/71164/ 2021/2021 αναθέτει στον φορέα διαχείρισης λιμένα, ότι η διαχείριση των αποβλήτων διέπεται από τον ν. 4819/2021, ο οποίος μεταξύ άλλων προβλέπει (στο άρθρο 55) ότι η στρατηγική, οι πολιτικές και οι στόχοι για τη διαχείριση των αποβλήτων σε εθνικό επίπεδο καθορίζονται στο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ), ότι ορισμένα ρεύματα αποβλήτων, των οποίων η διαχείριση, λόγω της ποιοτικής και ποσοτικής σύστασής τους, καθώς και των εξειδικευμένων εγκαταστάσεων, που απαιτούνται για τη διαχείρισή τους, χρήζουν ειδικότερης συνολικής αντιμετώπισης, μπορεί δε να καταρτίζονται ειδικά σχέδια διαχείρισης, τα οποία εμπεριέχονται στο ΕΣΔΑ και ρυθμίζουν συνολικά σε επίπεδο χώρας την ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων αυτών, ότι τέτοιο ειδικό σχέδιο αποτελεί το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Επικινδύνων Αποβλήτων, το οποίο στην παρούσα φάση τελεί υπό αναθεώρηση, σημειώνεται δε ότι ένα σημαντικό μέρος των αποβλήτων από ναυπηγοεπισκευή, απορρύπανση ή ναυαγιαίρεση εμπίπτει στην κατηγορία των επικινδύνων αποβλήτων, ότι δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση για τα απόβλητα που προέρχονται από εργασίες ναυπηγοεπισκευής, απορρύπανσης και ναυαγιαίρεσης, σε

εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων, η δε διαχείριση αυτών γίνεται με βάση τις γενικές προβλέψεις διαχείρισης αποβλήτων και εφόσον οι εργασίες διενεργούνται σε χώρους ευθύνης και αρμοδιότητας φορέα διαχείρισης λιμένα, ακολουθούν το Σχέδιο Παραλαβής και Διαχείρισης Αποβλήτων και Καταλοίπων Φορτίου Πλοίων του εν λόγω φορέα, συμπεριλαμβανομένων και των αποβλήτων από εργασίες ναυπηγοεπισκευής, απορρύπανσης και ναυαγιαίρεσης που αποτελούν απόβλητα πλοίων. Επίσης, ο αναπληρωτής Προϊστάμενος της Δνσης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης του ίδιου ως άνω Υπουργείου, με το από 17-09-2024 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αναφέρει, μεταξύ άλλων, ότι κατ' εφαρμογή της ΚΥΑ 3122.2-15/71164/2021...«...η ΑΕΠΟ με α.π. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/94636/6224/2023... αναθέτει όλη την ευθύνη συλλογής μεταφοράς και διαχείρισης των αποβλήτων πλοίων, συμπεριλαμβανομένων αυτών που προκύπτουν από τη ναυπηγοεπισκευή στους υποπαραχωρούμενους χώρους, σε έναν και μόνο φορέα, την ΟΛΠ Α.Ε., .. τυχόν κατακερματισμός της ευθύνης αυτής θα δημιουργούσε αμφιβόλως ελέγξιμες και δυσχερώς διαχειρίσιμες καταστάσεις, με μεγαλύτερους κινδύνους για το περιβάλλον συγκριτικά με τον έναν και αποκλειστικά υπεύθυνο φορέα».

Νομοθετικό πλαίσιο

6. Στο άρθρο 24 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος, ορίζεται ότι:

«1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας...».

7. Στις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3 και 4 του ν. 4404/2016 «Για την κύρωση της από 24 Ιουνίου 2016 τροποποίησης και κωδικοποίησης σε ενιαίο κείμενο της από 13 Φεβρουαρίου 2002 Σύμβασης Παραχώρησης μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς ΑΕ και άλλες διατάξεις» (Α'126) ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 1. Κύρωση της Σύμβασης Παραχώρησης. Α. Κυρώνεται και αποκτά ισχύ τυπικού νόμου, από κοινού με τα προσαρτήματα αυτής, η από 24 Ιουνίου 2016 σύμβαση, που τιτλοφορείται «Σύμβαση Παραχώρησης σχετικά με τη Χρήση και την Εκμετάλλευση Ορισμένων Χώρων και Περιουσιακών Στοιχείων εντός του Λιμένος Πειραιώς» και η οποία συνήφθη μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της «Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς Α.Ε.», η οποία κρίνεται συμφέρουσα και επωφελής για το Ελληνικό

Δημόσιο. Επειδή: (Α)....(Ι) Το Ελληνικό Δημόσιο αναγνωρίζει το δικαίωμα του ΟΛΠ να λειτουργεί κατά τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων του ως εμπορική κερδοσκοπική εταιρεία, με την επιφύλαξη των όρων που παρατίθενται πληρέστερα στην παρούσα Σύμβαση. ΙΑ. ΣΥΜΦΩΝΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ: 1....2. 2.1 Δυνάμει του άρθρου 2 του Νόμου 4150/2013 (ΦΕΚ Α' 102/29.4.2013), όπως ισχύει, ο Υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής είναι αρμόδιος να επιβλέπει όλες τις πτυχές της διαχείρισης, τις δραστηριότητες και τις λειτουργίες του Λιμένα Πειραιά και του ΟΛΠ. 2.6. Ο ΟΛΠ θα έχει την αποκλειστική ευθύνη και υποχρέωση, με δική του δαπάνη, να μεριμνά για τον φωτισμό όλων των δημοσίως προσβάσιμων χώρων, καθώς και για την αποκομιδή απορριμμάτων και αποβλήτων εντός της περιοχής που περιλαμβάνει τα Στοιχεία της Παραχώρησης εντός του Λιμένα Πειραιά ... 3.4. 4.1. Με την παρούσα, το Ελληνικό Δημόσιο χορηγεί στον ΟΛΠ το αποκλειστικό δικαίωμα κατοχής, χρήσης, διαχείρισης, συντήρησης, βελτίωσης και εκμετάλλευσης των Στοιχείων Παραχώρησης (το Δικαίωμα) καθ' όλη τη Διάρκεια Παραχώρησης (όπως ορίζεται στο Άρθρο 4.5), με την επιφύλαξη των όρων και προϋποθέσεων που τίθενται στην παρούσα Σύμβαση. 4.2, το Δικαίωμα θα επιτρέπει, ενδεικτικά, στον ΟΛΠ : (α) (ζ) να συνάπτει υποπαραχωρήσεις προς τρίτα μέρη σύμφωνα με και με την επιφύλαξη των όρων και προϋποθέσεων, όπως παρατίθενται στο Άρθρο 12· η)...(θ) να εισπράττει όλα τα έσοδα (συμπεριλαμβανομένων των Λιμενικών Τελών) που απορρέουν από την εκμετάλλευση του Δικαιώματος, 5.2. Ο ΟΛΠ θα εκπληρώνει τις απορρέουσες από την παρούσα Σύμβαση υποχρεώσεις του σύμφωνα με όλους τους ισχύοντες νόμους, κανονισμούς και διατάγματα γενικής εφαρμογής, συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά, των διατάξεων του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου (Νομοθετικό Διάταγμα 187/1973, ΦΕΚ Α' 261/1973), του Νόμου 2971/2001 (ΦΕΚ Α' 285/19.12.2001), του Νόμου 3622/2007 (ΦΕΚ Α' 281/20.12.2007) και του Νόμου 4150/2013 (ΦΕΚ Α' 102/29.4.2013), των εφαρμοστέων νόμων περί υγείας, ασφάλειας και περιβάλλοντος, ... 5.6 ... 11.2. Οι Παρεπόμενες Υπηρεσίες για τις οποίες υπέχει υποχρέωση ο ΟΛΠ περιλαμβάνουν, ειδικότερα: (α) ... (ι) την υποδοχή απορριμμάτων που προέρχονται από τα σκάφη, συμπεριλαμβανομένης ενδεικτικά, της υποδοχής ιλύος και αποβλήτων πετρελαίου, της απόρριψης λυμάτων και της απομάκρυνσης απορριμμάτων, όπως επίσης και της υποδοχής και διαχείρισης των καταλοίπων φορτίου (ια)...

Άρθρο 2. Κρατική εποπτεία. 1. Σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης Παραχώρησης, η «Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς Α.Ε.» ενεργεί ως διαχειριστική αρχή του Λιμένα

Πειραιά και ως πάροχος ολοκληρωμένων λιμενικών υπηρεσιών εντός του Λιμένα Πειραιά.2. ...

Άρθρο 3. Χερσαία Λιμενική Ζώνη. 1. Το δικαίωμα που χορηγείται στην «Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς Α.Ε.» κατά παραχώρηση και σύμφωνα με την κυρούμενη Σύμβαση Παραχώρησης, δεν απονέμει ούτε εκχωρεί σε αυτήν ή σε οποιονδήποτε από τους υφισταμένους ή μελλοντικούς διαδόχους της οποιαδήποτε εμπράγματα δικαιώματα επί της Χερσαίας Λιμενικής Ζώνης του Λιμένα Πειραιά, ούτε επιδρά στη φύση της τελευταίας ως περιουσιακού στοιχείου κυριότητας του Δημοσίου ευρισκόμενου σε κοινή χρήση. 2...».

8. Στις διατάξεις της Κ.Υ.Α. 8111.1/41/2009 των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής «Μέτρα και όροι για τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων που παράγονται στα πλοία και καταλοίπων φορτίου σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της υπ' αριθμ. 2007/71/ΕΚ οδηγίας. Αντικατάσταση της υπ' αριθμ. 3418/07/02 (ΦΕΚ 712 Β) κοινής υπουργικής απόφασης ...» (Β' 412) ορίζονταν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 2. Ορισμοί. 1. Για τους σκοπούς της απόφασης αυτής νοούνται ως : α. ``πλοίο`` : ... β. ``σύμβαση MARPOL 73/78`` : η διεθνής σύμβαση για την αποφυγή ρύπανσης της θάλασσας από πλοία, 1973, όπως τροποποιήθηκε με το σχετικό προς αυτή πρωτόκολλο του έτους 1978 και όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, γ. ``απόβλητα που παράγονται στα πλοία``: όλα τα απόβλητα, συμπεριλαμβανομένων των λυμάτων, και κατάλοιπα πλην των καταλοίπων φορτίου, τα οποία παράγονται κατά τη λειτουργία ενός πλοίου και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των παραρτημάτων Ι, ΙV και V της σύμβασης MARPOL 73/78, καθώς και τα συνδεόμενα με το φορτίο απορρίμματα, όπως ορίζονται στις οδηγίες για την εφαρμογή του παραρτήματος V της σύμβασης MARPOL ...δ. ε. ``λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής`` : κάθε σταθερή, πλωτή ή κινητή εγκατάσταση που είναι ικανή να δέχεται απόβλητα που παράγονται στα πλοία ή κατάλοιπα φορτίου, ε.».

9. Στην Ανακοίνωση της Επιτροπής ΕΕ με θέμα «Κατευθυντήριες Γραμμές για την ερμηνεία της οδηγίας 2000/59/ΕΚ σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου» (2016/C115/05 της 1ης Απριλίου 2016) αναφέρονται μεταξύ άλλων τα εξής:

«... Η Επιτροπή αξιολόγησε την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα της οδηγίας με την πάροδο του χρόνου. ... 2...3.ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΠΛΟΙΩΝ. 3.1 Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι τα απόβλητα από εργασίες επισκευής πλοίων δεν θα πρέπει να θεωρούνται "παραγόμενα στο πλοίο απόβλητα" κατά την έννοια της οδηγίας, δεδομένου ότι δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παραρτήματος V της σύμβασης MARPOL. Ο ορισμός των "λειτουργικών αποβλήτων" στο παράρτημα V της σύμβασης MARPOL, ιδίως η αναφορά στην "κανονική συντήρηση και λειτουργία του πλοίου", αποκλείει τα απόβλητα που προκύπτουν από δραστηριότητες επισκευής πλοίων που διενεργούνται σε ναυπηγεία επισκευής. Κατά συνέπεια, τα απόβλητα από τις εν λόγω δραστηριότητες αποτελούν κοινή ευθύνη του πλοίου και του επισκευαστικού ναυπηγείου, που θα πρέπει να προβούν στους απαραίτητους διακανονισμούς για την παράδοση και την περαιτέρω διαχείρισή τους, σε πλήρη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις που προβλέπονται στη νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα».

10. Στις διατάξεις των άρθρων 1, 2 και 22 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Φεβρουαρίου 2017 για τη θέσπιση πλαισίου όσον αφορά την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και κοινών κανόνων για τη χρηματοοικονομική διαφάνεια των λιμένων (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 57/11/3.3.2017) ορίζονται τα εξής :

«Άρθρο 1. Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής

1. 2. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στην παροχή των ακόλουθων κατηγοριών λιμενικών υπηρεσιών («λιμενικές υπηρεσίες»), είτε εντός της ζώνης του λιμένα είτε στην πλωτή οδό πρόσβασης προς τον λιμένα: α) ... ε) συλλογή των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου· στ)....

Άρθρο 2. Ορισμοί.

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού.....5) ως «διαχειριστικός φορέας του λιμένα» νοείται κάθε δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας ο οποίος δυνάμει του εθνικού δικαίου ή εθνικών πράξεων αποσκοπεί να ασκεί ή εξουσιοδοτείται να ασκεί, σε τοπικό επίπεδο, σε συνδυασμό ή όχι με άλλες δραστηριότητες, τη διοίκηση και διαχείριση των λιμενικών υποδομών και να εκτελεί ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα καθήκοντα του συγκεκριμένου λιμένα: συντονισμό και διαχείριση της κυκλοφορίας στον λιμένα, συντονισμό των δραστηριοτήτων των φορέων εκμετάλλευσης που βρίσκονται εγκαταστημένοι στον οικείο λιμένα και έλεγχο των δραστηριοτήτων των φορέων

εκμετάλλευσης που βρίσκονται εγκαταστημένοι στον οικείο λιμένα· 6) ...10) ως «συλλογή των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου» νοείται η παραλαβή αποβλήτων πλοίων ή καταλοίπων φορτίου από οποιαδήποτε σταθερή, πλωτή ή κινητή εγκατάσταση ικανή να δέχεται απόβλητα ή κατάλοιπα φορτίου, κατά τα οριζόμενα στην οδηγία 2000/59/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου· 11) ως «τέλη λιμενικών υπηρεσιών» νοούνται τα τέλη που εισπράττονται προς όφελος του παρόχου λιμενικών υπηρεσιών και καταβάλλονται από τους χρήστες της αντίστοιχης υπηρεσίας· 12) ως «σύμβαση παροχής λιμενικής υπηρεσίας» νοείται η επίσημη και νομικά δεσμευτική συμφωνία ή άλλη πράξη αντίστοιχου νομικού αποτελέσματος μεταξύ ενός παρόχου λιμενικών υπηρεσιών και ενός διαχειριστικού φορέα του λιμένα ή αρμόδιας αρχής, η οποία έχει ως αντικείμενο την παροχή μίας ή περισσότερων λιμενικών υπηρεσιών, με την επιφύλαξη του τρόπου ορισμού των παρόχων λιμενικών υπηρεσιών· 13) ως «πάροχος λιμενικών υπηρεσιών» νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει, ή επιθυμεί να παρέχει, έναντι αμοιβής μία ή περισσότερες κατηγορίες λιμενικών υπηρεσιών· 14...».

«Άρθρο 22. ... Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.»

11. Με τις διατάξεις της Κ.Υ.Α. με αριθμό 3122.3-15/71164/2021 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς την Οδηγία (ΕΕ) 2019/883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής για την παράδοση αποβλήτων από πλοία, για την τροποποίηση της Οδηγίας 2010/65/ΕΕ και την κατάργηση της Οδηγίας 2000/59/EK» των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (Β' 4790), που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων του ν. 743/1977, όπως ισχύει μετά την κωδικοποίησή του με το π.δ. 55/1998 (Α' 58), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής :

« Άρθρο 1 Σκοπός (Άρθρο 1 της Οδηγίας).

Σκοπός της παρούσας απόφασης είναι η προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος από τις αρνητικές συνέπειες των απορρίψεων αποβλήτων πλοίων που καταπλέουν σε ελληνικούς λιμένες εξασφαλίζοντας παράλληλα την ομαλή λειτουργία της θαλάσσιας κυκλοφορίας με τη βελτίωση της διάθεσης και χρήσης επαρκών λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής και παράδοσης αποβλήτων στις εν λόγω εγκαταστάσεις,

καθώς και η εναρμόνιση με τις διατάξεις της υπό στοιχεία (ΕΕ) 2019/883 Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 «σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής για την παράδοση αποβλήτων από πλοία, για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/65/ΕΕ και την κατάργηση της οδηγίας 2000/59/ΕΚ.

Άρθρο 2 Ορισμοί (Άρθρο 2 της Οδηγίας)

1. Για τους σκοπούς της παρούσας νοούνται ως: α) ..., β) ..., γ) «απόβλητα από πλοία»: όλα τα απόβλητα, συμπεριλαμβανομένων των καταλοίπων φορτίου, τα οποία παράγονται κατά τη λειτουργία του πλοίου ή κατά τις εργασίες φόρτωσης, εκφόρτωσης και καθαρισμού, και τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των παραρτημάτων Ι, ΙΙ, ΙV, V και VI της σύμβασης MARPOL, καθώς επίσης και τα απόβλητα που αλιεύονται παθητικά, δ) ... ιθ) «φορέας διαχείρισης λιμένων»: οποιοσδήποτε φορέας διαχειρίζεται τους λιμένες της περιοχής αρμοδιότητάς του (όπως ενδεικτικά Οργανισμοί Λιμένων Α.Ε., Λιμενικά Ταμεία, Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία, δημοτικά λιμενικά γραφεία, Ο.Τ.Α., Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα Α.Ε., Ιδιωτικές Επιχειρήσεις). Στον όρο αυτόν περιλαμβάνονται και οι πάσης φύσης επιχειρήσεις που διαθέτουν ιδιωτικές παράκτιες εγκαταστάσεις στις οποίες καταπλέουν πλοία στα οποία εφαρμόζεται η παρούσα απόφαση, κ) «πάροχος υπηρεσιών παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει υπηρεσίες παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων φορτίων πλοίων στο οποίο έχουν ανατεθεί οι εν λόγω υπηρεσίες από τον φορέα διαχείρισης λιμένων για τα πλοία που καταπλέουν στην περιοχή αρμοδιότητάς του, κα) ..., κβ) «αρμόδια Υπηρεσία»: η Γενική Γραμματεία Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών Επενδύσεων του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ... 2. Τα «απόβλητα από πλοία» που αναφέρονται στην περ. γ' της παρ.1, θεωρούνται απόβλητα κατά την έννοια της παρ.1 του άρθρου 3 του ν. 4819/2021 (Α'129), όπως εκάστοτε ισχύει.

Άρθρο 3. Πεδίο εφαρμογής (Άρθρο 3 της Οδηγίας)

1. Η απόφαση αυτή εφαρμόζεται: α) σε όλα τα πλοία, ανεξαρτήτως της σημαίας που φέρουν, τα οποία καταπλέουν ή λειτουργούν σε ελληνικό λιμένα, πλην των πλοίων που εκτελούν τις λιμενικές υπηρεσίες κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/352 και πλην των πολεμικών πλοίων ή βοηθητικών σκαφών ή άλλων πλοίων που ανήκουν στο κράτος ή που τα εκμεταλλεύεται το κράτος και χρησιμοποιούνται προς το παρόν αποκλειστικά σε κυβερνητική μη εμπορική βάση· β)

σε όλους τους ελληνικούς λιμένες, στους οποίους συνήθως καταπλέουν πλοία που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του στοιχείου α). 2. Τα πλοία, που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της απόφασης αυτής παραδίδουν τα απόβλητα που παράγονται στα πλοία αυτά και τα κατάλοιπα φορτίου κατά τρόπο σύμφωνο με την απόφαση αυτή στο βαθμό που αυτό είναι ευλόγως εφικτό και κατά τα προβλεπόμενα στα σχέδια παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων του άρθρου 5 της παρούσας.

Άρθρο 4. Λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής (Άρθρο 4 της Οδηγίας).

1. Οι φορείς διαχείρισης λιμένων εξασφαλίζουν τη διάθεση λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής για όλα τα είδη των αποβλήτων, επαρκών για την κάλυψη των αναγκών των πλοίων που χρησιμοποιούν συνήθως τον λιμένα, χωρίς να προκαλείται αδικαιολόγητη καθυστέρηση των πλοίων. Οι φορείς διαχείρισης εξακολουθούν να έχουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 41 του ν. 4819/2021 (Α' 129), όπως εκάστοτε ισχύει....

Άρθρο 5. Σχέδια παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων (Άρθρο 5 της Οδηγίας).

1. Για τις ως άνω λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων καταρτίζεται και εφαρμόζεται για κάθε λιμένα συμπεριλαμβανομένου του αγκυροβολίου, με μέριμνα και ευθύνη του φορέα διαχείρισης αυτού, κατάλληλο σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων, το οποίο ονομάζεται στο εξής χάριν συντομίας «σχέδιο», κατόπιν διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη και ιδίως με τους χρήστες του λιμένα και τους εκπροσώπους αυτών, τους ΟΤΑ α' βαθμού και τα εγκεκριμένα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης, με γνώμονα τις απαιτήσεις των άρθρων 4, 6, 7 και 12 και του Παραρτήματος 1...2..3..4....5. Τα σχέδια καταρτίζονται με ευθύνη των φορέων διαχείρισης λιμένων και υποβάλλονται μετά την έγκρισή τους από το αρμόδιο όργανο του φορέα διαχείρισης, σε ηλεκτρονική μορφή (FlashDisk), στην αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, καθώς και στην αρμόδια Υπηρεσία Περιβάλλοντος της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και της Περιφέρειας, προκειμένου να γνωμοδοτήσουν επί αυτών..... Η έγκριση του σχεδίου, πραγματοποιείται, με απόφαση 6. Μετά την έγκριση του σχεδίου, ο φορέας διαχείρισης λιμένα προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την υλοποίησή του. 7. Η έγκριση των σχεδίων ισχύει για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα το οποίο ορίζεται στην εγκριτική απόφαση και δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε (5) χρόνια....8.

Άρθρο 7. Παράδοση αποβλήτων από πλοία (Άρθρο 7 της Οδηγίας)

1. Ο πλοίαρχος πλοίου που καταπλέει σε ελληνικό λιμένα, παραδίδει προτού αποπλεύσει από τον εν λόγω λιμένα, όλα τα απόβλητα του πλοίου σε λιμενική εγκατάσταση παραλαβής σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες απόρριψης που προβλέπονται στη σύμβαση MARPOL. 2.3.....

Άρθρο 16 Συνοδευτικά μέτρα

1. Οι φορείς διαχείρισης λιμένων: α...β. λαμβάνουν μέτρα, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας,, γ....δ. ...ε. .στ. μεριμνούν για την έγκαιρη εκπόνηση και υποβολή στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής σχεδίου παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου,,ζ. εξασφαλίζουν την διάθεση λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου κατάλληλων να καλύψουν τις ανάγκες των πλοίων που χρησιμοποιούν συνήθως το λιμένα χωρίς να δημιουργούνται αδικαιολόγητες καθυστερήσεις των πλοίων και μεριμνούν ώστε οι εργασίες παραλαβής και διαχείρισης των αποβλήτων να πραγματοποιούνται με βάση τις ισχύουσες περιβαλλοντικές και τελωνειακές διατάξεις, χωρίς να δημιουργούνται αδικαιολόγητες καθυστερήσεις στα πλοία, ενώ το σύνολο του εξοπλισμού και των μέσων που θα χρησιμοποιηθούν πληρούν τις ισχύουσες προδιαγραφές και να είναι εφοδιασμένα με τις απαιτούμενες κατά περίπτωση άδειες σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις,

Άρθρο 17. Παραλαβή πετρελαιοειδών αποβλήτων και λοιπών επικίνδυνων αποβλήτων πλοίων και πετρελαιοειδών καταλοίπων φορτίου από δεξαμενόπλοια (σλέπια), βυτιοφόρα και πλωτές ευκολίες υποδοχής

1. Η παραλαβή πετρελαιοειδών αποβλήτων και λοιπών επικίνδυνων αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίων από δεξαμενόπλοια (σλέπια) ή άλλα κατάλληλα αδειοδοτημένα οχήματα και πλωτές ευκολίες υποδοχής γίνεται, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τα μέτρα ασφαλείας των Κανονισμών Λιμένων που ισχύουν. 2.

Άρθρο 22. Μεταβατικές διατάξεις

1. 4. Επιχειρήσεις που διαθέτουν ιδιωτικές παράκτιες εγκαταστάσεις στις οποίες καταπλέουν πλοία στα οποία εφαρμόζεται η παρούσα απόφαση και των οποίων τα σχέδια παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων έχουν λήξει, οφείλουν εντός τριών (3) μηνών από την έναρξη ισχύος της παρούσας να υποβάλουν προς έγκριση νέο σχέδιο, άλλως εντάσσονται υποχρεωτικά στο σχέδιο του λιμένα εντός των περιφερειακών ορίων του οποίου ανήκουν οι εν λόγω ιδιωτικές εγκαταστάσεις. Ομοίως, οι ως άνω παράκτιες

ιδιωτικές εγκαταστάσεις εντάσσονται υποχρεωτικά στο σχέδιο του λιμένα εντός των περιφερειακών ορίων του οποίου ανήκουν, σε περίπτωση που το ισχύον σε αυτές εγκεκριμένο σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων λήγει μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας και δεν κατατεθεί εμπροθέσμως προς έγκριση νέο σχέδιο κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 5 της παρούσας».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν, συνάγονται τα ακόλουθα :

12. Οι χώροι και εν γένει τα κτήματα, που βρίσκονται στη ζώνη λιμένα, αποτελούν κοινόχρηστα πράγματα, η κυριότητα των οποίων ανήκει στο Δημόσιο, στα οποία, ως κύριος του πράγματος, λαμβανομένων υπόψη και των διατάξεων των άρθρων 966 (πράγματα εκτός συναλλαγής), 967 (πράγματα κοινής χρήσης), 970 (παραχώρηση της αρχής κοινοχρήστων πραγμάτων) του Α.Κ., μπορεί να παραχωρεί ιδιαίτερα δικαιώματα χρήσης και εκμετάλλευσης στον οικείο φορέα διαχείρισης λιμένα (ΝΣΚ Ολομ. 473/1996, 38/2008). Ο φορέας αυτός ορίζεται από τον κύριο του πράγματος, δηλαδή το Ελληνικό Δημόσιο, με νόμο ή σύμβαση που κυρώνεται με νόμο, προκειμένου να παρέχει δημόσια υπηρεσία εξασφαλίζοντας τη συνεχή και απρόσκοπτη λειτουργία του λιμένα, να συντονίζει την δραστηριότητα των επιχειρήσεων, οι οποίες δραστηριοποιούνται στη ζώνη λιμένα με σκοπό την εύρυθμη λειτουργία του, και για τις υπηρεσίες του να λαμβάνει λιμενικά τέλη και επιβαρύνσεις, που επιβάλλονται στους υπόχρεους με βάση τις αρχές της ισότητας, της διαφάνειας και της αναλογικότητας (ΔΕΕ Τ-696/17 σκ. 42).

13. Εξάλλου και ο Κανονισμός ΕΕ 2017/352 περιέχει ορισμό του φορέα διαχείρισης του λιμένα, σύμφωνα με τον οποίο φορέας διαχείρισης λιμένα νοείται κάθε δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας, ο οποίος δυνάμει του εθνικού δικαίου ή εθνικών πράξεων αποσκοπεί να ασκεί ή εξουσιοδοτείται να ασκεί, σε τοπικό επίπεδο, σε συνδυασμό ή όχι με άλλες δραστηριότητες, τη διοίκηση και διαχείριση των λιμενικών υποδομών και να εκτελεί ένα ή περισσότερα από τα καθήκοντα του συγκεκριμένου λιμένα.

14. Ο Οργανισμός Λιμένα Πειραιά διέπεται από ειδικό νομικό καθεστώς από την ίδρυσή του. Το 1999 ο ΟΛΠ μετασχηματίστηκε σε μετοχική εταιρία (ανώνυμη εταιρεία). Με το ν. 4404/2016 κυρώθηκε και απέκτησε ισχύ τυπικού νόμου η από 24 Ιουνίου 2016

«Σύμβαση Παραχώρησης σχετικά με τη Χρήση και την Εκμετάλλευση Ορισμένων Χώρων και Περιουσιακών Στοιχείων εντός του Λιμένος Πειραιώς» από κοινού με τα προσαρτήματα αυτής, η οποία συνήφθη μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της Α.Ε. με την επωνυμία «Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς Α.Ε.». Η εν λόγω σύμβαση προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι η ΟΛΠ Α.Ε. έχει την αποκλειστική ευθύνη για την αποκομιδή των αποβλήτων εντός της περιοχής που περιλαμβάνει τα Στοιχεία της Παραχώρησης (άρθρο 2.6 της Σύμβασης).

15. Η υποπαραχώρηση από φορέα διαχείρισης του λιμένα των υπηρεσιών συλλογής και διαχείρισης αποβλήτων και υπολοίπων φορτίου πλοίων αποτελεί σύμβαση παραχώρησης δημόσιας υπηρεσίας, υπαγόμενη στις ρυθμίσεις του ν. 4413/2016 (Ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων παραχώρησης–Εναρμόνιση με την Οδηγία 2014/23/ΕΕ), και συνάπτεται κατά τις διατάξεις του εν λόγω νόμου (ΣΤΕ 378/2023), ενώ αντίστοιχα πράξεις παραχώρησης χώρων για την άσκηση λοιπών, μη βασικών για την άμεση λειτουργία του λιμένα δραστηριοτήτων, συνάπτονται κατά τις κοινές διατάξεις, δεν εξασφαλίζουν υπερέχουσα θέση του παραχωρησιούχου έναντι των χρηστών του κοινοχρήστου πράγματος, και προσφέρουν υπηρεσίες για τις οποίες λαμβάνουν αντάλλαγμα, που δεν αποτελεί μορφή λιμενικών τελών, αλλά στοιχεί σε πράξεις απλής εκμετάλλευσης, ακόμα και αν εντάσσονται σε κοινόχρηστο χώρο (πρβλ. ΣΤΕ 1003/2021).

16. Η ανάθεση παροχής της λιμενικής υπηρεσίας συλλογής αποβλήτων και καταλοίπων πλοίου γίνεται κατόπιν διαγωνισμού, που κατατείνει στη σύναψη σύμβασης παραχώρησης δημόσιας υπηρεσίας και οποιαδήποτε επιχείρηση πληροί τις προϋποθέσεις της σχετικής διακήρυξης (τεχνικές προδιαγραφές και ποιοτικά κριτήρια επιλογής) και του ν. 4413/2016, έχει δικαίωμα συμμετοχής, ασχέτως του ειδικότερου μοντέλου διαχείρισης και πρόσβασης στην αγορά της εν λόγω λιμενικής υπηρεσίας, από το φορέα (βλ. ΣΤΕ 1558/2022), ενώ η αποστολή του φορέα διαχείρισης λιμένα είναι η οργάνωση της παροχής λιμενικών υπηρεσιών για την εύρυθμη λειτουργία του λιμένα και η διαχείριση των λιμενικών υποδομών, το δε αντάλλαγμα που λαμβάνει ο φορέας διαχείρισης λιμένα ή ο, δυνάμει συμβατικής σχέσης, πάροχος λιμενικών υπηρεσιών, συνίσταται σε μορφή λιμενικών τελών και επιβαρύνσεων (ΣΤΕ 1073/2021 σκ.5, και ΔΕΕ Τ-696/17 σκ. 42, 48-49, 85, 91) .

17. Τα νομικά πρόσωπα, στα οποία ο οικείος φορέας διαχείρισης έχει υπο-παραχωρήσει εγκαταστάσεις εντός της λιμενικής περιοχής αρμοδιότητάς του για την

άσκηση ναυπηγικών / ναυπηγοεπισκευαστικών δραστηριοτήτων, δεν δύναται να υπαχθούν στην έννοια του φορέα διαχείρισης λιμένων, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 περ. ιθ' σε συνδυασμό με το άρθρο 22 παρ. 4 της Κ.Υ.Α. 3122.3-15/71164/2021, που ρυθμίζουν τα της επάρκειας των λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής αποβλήτων των πλοίων, καθόσον τα πλοία καταπλέουν στις εγκαταστάσεις τους προκειμένου να προβούν στις απαραίτητες επισκευές για την εξασφάλιση της αξιοπλοΐας – καταλληλότητας του πλοίου και όχι για να παραδώσουν απόβλητα από τη λειτουργία τους. Εξάλλου, ο ορισμός της ιδιωτικής επιχείρησης με παράκτιες εγκαταστάσεις, η οποία περιλαμβάνεται στο όρο του φορέα διαχείρισης, καταλαμβάνει ιδιωτικές επιχειρήσεις, στις οποίες έχει παραχωρηθεί η διαχείριση και εκμετάλλευση λιμένα, και ουδόλως καταλαμβάνει ιδιωτικές επιχειρήσεις, στις οποίες έχει παραχωρηθεί η επ' ανταλλάγματι χρήση χώρου αρμοδιότητας του φορέα διαχείρισης λιμένα, στις εγκαταστάσεις των οποίων καταπλέουν πλοία για την παροχή όχι λιμενικής υπηρεσίας, αλλά άλλης επιχειρηματικής δραστηριότητας (ως η ναυπηγοεπισκευή).

18. Δεδομένου ότι το αντικείμενο της σύμβασης υποπαραχώρησης με αντάλλαγμα μεταξύ της ΟΛΠ ΑΕ και των ναυπηγοεπισκευαστικών επιχειρήσεων δεν συνιστά άσκηση δημόσιας υπηρεσίας κατά την έννοια του άρθρου 2 του ν. 4413/2016, δηλαδή υπηρεσία που υποχρεούται να παρέχει το κράτος και την παροχή της οποίας δεν δύναται να αρνηθεί ο φορέας της εκμετάλλευσης (όπως η παροχή των βασικών λιμενικών υπηρεσιών κατ' εφαρμογή του Κανονισμού 2017/352), αλλά παραχώρηση χώρου της αρμοδιότητάς του για την άσκηση άλλης δραστηριότητας, το αντικείμενο δράσης των ναυπηγοεπισκευαστικών επιχειρήσεων αφίσταται εννοιολογικά και λειτουργικά από την παροχή λιμενικής υπηρεσίας, την οποία υποχρεούται να παρέχει με αντάλλαγμα η ΟΛΠ ΑΕ. Κατά συνέπεια, η φύση και το είδος της παραχώρησης, για την ασκούμενη από ναυπηγοεπισκευαστικές επιχειρήσεις επιχειρηματική δραστηριότητα, διαφοροποιείται αυτής του φορέα διαχείρισης λιμένα και συνιστά παραχώρηση χρήσης χώρου ζώνης λιμένα για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας με αντάλλαγμα, κατ' άρθρο 24 του ν. 2971/2001 (Παραχωρήσεις χώρων ζώνης λιμένα). Επομένως, οι φορείς εκμετάλλευσης οικονομικής δραστηριότητας του λιμένα δεν ασκούν διαχείριση, ούτε εξ' υποκειμένου, αφού αποκλειστικός φορέας είναι ο ΟΛΠ Α.Ε., ούτε εξ' αντικειμένου, αφού η δραστηριότητά τους δε συνιστά άσκηση δημόσιας υπηρεσίας. Περαιτέρω, οι εν λόγω επιχειρήσεις

(ναυπηγοεπισκευής) δεν παρέχουν λιμενική δραστηριότητα, καθόσον ούτε έχουν αδειοδοτηθεί σχετικά, ούτε ο χώρος, ο οποίος τους έχει παραχωρηθεί και στον οποίο δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά εντός της ζώνης λιμένα, αφορά παροχή λιμενικής δραστηριότητας, για την οποία επιβάλλονται και εισπράττονται τέλη. Κατόπιν τούτων οι ανωτέρω επιχειρήσεις δεν επιτρέπεται και δεν νομιμοποιούνται να εισπράττουν λιμενικά τέλη, που βαρύνουν τα πλοία για την παραλαβή αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/883, όπως ενσωματώθηκε με Κ.Υ.Α. στο εθνικό δίκαιο. Πέραν τούτου, όπως ρητά προβλέπεται στη σχετική Σύμβαση, το δικαίωμα διαχείρισης και εκμετάλλευσης από την ΟΛΠ Α.Ε. των στοιχείων της παραχώρησης συνίσταται και στην είσπραξη όλων των εσόδων, τα οποία απορρέουν από την εκμετάλλευση του δικαιώματος συμπεριλαμβανομένων των Λιμενικών Τελών.

19. Οι κατόπιν υποπαραχώρησης φορείς εκμετάλλευσης δεν δύνανται να καταρτίζουν ξεχωριστό Σχέδιο αποβλήτων και καταλοίπων σύμφωνα με τις διατάξεις της με αριθμό 3122.3-15/71164/30.9.2021 Κ.Υ.Α., καθόσον δεν είναι φορείς διαχείρισης λιμένα, ενώ το Σχέδιο Παραλαβής και Διαχείρισης Αποβλήτων Πλοίων καταρτίζεται και εφαρμόζεται με μέριμνα και ευθύνη του φορέα διαχείρισης. Συνεπώς, οι ως άνω επιχειρήσεις δεν δύνανται να συντάξουν αυτοτελές σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων πλοίων, κατά τις διατάξεις του άρθρου 5 της ανωτέρω Κ.Υ.Α., και πρέπει να υπαχθούν στο Σχέδιο Διαχείρισης του φορέα διαχείρισης του λιμένα.

20. Κάθε φορέας εκμετάλλευσης ναυπηγείου οφείλει να πληροί τους περιβαλλοντικούς όρους της δραστηριότητάς του, όπως αυτοί διατυπώνονται στην ισχύουσα ΑΕΠΟ, ιδίως δε οφείλει να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα, βάσει του σχεδίου διαχείρισης αποβλήτων και αναλόγως της κατηγορίας αυτών, δηλαδή την προσωρινή αποθήκευση των επικίνδυνων και μη επικίνδυνων αποβλήτων, που μπορεί να κληθεί μία επιχείρηση ναυπηγοεπισκευής να αποθηκεύσει προσωρινά, μέχρι τη νόμιμη παραλαβή και διάθεσή τους σύμφωνα με τη γενική νομοθεσία περί αποβλήτων (ν. 4014/2011 «περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων», ν. 4042/2012 «πλαίσιο παραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων», ήδη ν. 4819/2021 «Ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη διαχείριση των αποβλήτων») και τις κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεών τους εκδοθείσες υπουργικές αποφάσεις. Ειδικότερα, όσον αφορά τα πετρελαιοειδή κατάλοιπα από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, προβλέπεται η ύπαρξη ευκολιών υποδοχής αυτών, οι οποίες μπορεί να είναι οι προβλεπόμενες στους ορισμούς των ΚΥΑ περί λιμενικών

εγκαταστάσεων παραλαβής καταλοίπων, δηλαδή κάθε πλωτή ή κινητή εγκατάσταση που είναι ικανή να δέχεται απόβλητα που παράγονται στα πλοία, ή κατάλοιπα φορτίου (ΣΤΕ 2727/2014).

21. Περαιτέρω, ως προς το τρίτο σκέλος του ερωτήματος κατά την ενώπιον του Τμήματος συζήτηση μεταξύ των μελών αυτού ως προς την ερμηνεία των προπαρατεθεισών διατάξεων διατυπώθηκαν σε σχέση και με το διδόμενο πραγματικό δύο γνώμες :

22. Η γνώμη της πλειοψηφίας, η οποία απαρτίστηκε από τον Αντιπρόεδρο ΝΣΚ Σταύρο Σπυρόπουλο και τους Νομικούς Συμβούλους Νικόλαο Πατηνιώτη, Σταυρούλα Μπανάκου, Σπυρίδωνα Κουλούρη και Δέσποινα Γάκη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψηφοί 5), δέχθηκε τα εξής:

Με την από 24.6.2016 Σύμβαση Παραχώρησης (ΣΠ), που επικυρώθηκε με το ν. 4404/2016 «Για την κύρωση της από 24 Ιουνίου 2016 τροποποίησης και κωδικοποίησης σε ενιαίο κείμενο της από 13 Φεβρουαρίου 2002 Σύμβασης Παραχώρησης μεταξύ Ελληνικού Δημοσίου και της Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς Α.Ε. και άλλες διατάξεις» (Α' 126), ορίζεται: στο άρθρο 2 παρ. 6 ότι ο ΟΛΠ Α.Ε. έχει την αποκλειστική ευθύνη και υποχρέωση, με δική του δαπάνη, να μεριμνά για την αποκομιδή απορριμμάτων και αποβλήτων εντός της περιοχής της παραχώρησης, στο άρθρο 4 παρ. 1 ότι χορηγείται στον ΟΛΠ Α.Ε. το αποκλειστικό δικαίωμα κατοχής, χρήσης, διαχείρισης, συντήρησης, βελτίωσης και εκμετάλλευσης των στοιχείων παραχώρησης, στο άρθρο 5 παρ. 2 ότι ο ΟΛΠ Α.Ε. θα εκπληρώνει τις απορρέουσες από την Σύμβαση Παραχώρησης υποχρεώσεις του, σύμφωνα με όλους τους ισχύοντες νόμους, κανονισμούς και διατάγματα γενικής εφαρμογής, συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά, των διατάξεων του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου (ν.δ. 187/1973), του ν. 2971/2001, του ν. 3622/2007 και του ν. 4150/2013, των εφαρμοστέων νόμων περί υγείας, ασφάλειας και περιβάλλοντος, του Κυρωτικού ν. 4404/2016, καθώς και των νόμων και κανονισμών που αναφέρονται στην προστασία και διατήρηση αρχαιολογικών μνημείων και της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως καθένας εκάστοτε ισχύει, και όλων των κανόνων και κανονισμών που έχουν ψηφιστεί προς εκπλήρωση αυτού. Επίσης, με τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 8 της Σύμβασης Παραχώρησης μεταφέρεται ο πλήρης κίνδυνος και η ευθύνη για τα στοιχεία της παραχώρησης στον ΟΛΠ Α.Ε., ενώ με τις διατάξεις του άρθρου 11 (λιμενικές υπηρεσίες) της ΣΠ, προβλέπεται ότι ο ΟΛΠ Α.Ε. θα υπέχει με δικό του κίνδυνο και έξοδα την υποχρέωση

για την παροχή όλων των υπηρεσιών και των παρεπομένων υπηρεσιών που απαιτούνται. Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 22 παρ. 4 και 5 της ΣΠ, ορίζεται ότι ο κατ' άρθρο 3 της Σύμβασης Παραχώρησης χώρος του Λιμένος Πειραιώς, απαρτίζεται από τη θαλάσσια λιμενική ζώνη, τμήμα της οποίας είναι και οι ναυπηγικές κλίνες, οι δεξαμενές και τα ναυπηγεία καθώς και τη χερσαία λιμενική ζώνη που περιλαμβάνει χώρο επισκευής πλοίων (ναυπηγεία) και περαιτέρω ότι στις παρεχόμενες υπηρεσίες περιλαμβάνονται η υποδοχή των απορριμμάτων που προέρχονται από τα σκάφη, συμπεριλαμβανομένης ενδεικτικά, της ιλύος και αποβλήτων πετρελαίου, της απόρριψης λυμάτων και της απομάκρυνσης απορριμμάτων, όπως επίσης και η υποδοχή και διαχείριση των καταλοίπων φορτίου και η υποδοχή απορριμμάτων λιμένος, συμπεριλαμβανομένης της απομάκρυνσης απορριμμάτων, του καθαρισμού και της μεταφοράς για την απόρριψη σε ειδικές δημόσιες τοποθεσίες επεξεργασίας/εναπόθεσης απορριμμάτων.

Από τους ανωτέρω όρους της Σύμβασης Παραχώρησης, που έχει κυρωθεί με το ν.4404/2016, συνάγεται: ότι ο ΟΛΠ Α.Ε. είναι ο αποκλειστικός δικαιούχος χρήσης και διαχείρισης του Λιμένος Πειραιώς, αλλά και ο αποκλειστικός υπόχρεος και κατ' επέκταση υπεύθυνος για την εύρυθμη λειτουργία του, ότι το πεδίο εφαρμογής του ν. 4404/2016 και της κυρωθείσας Σύμβασης Παραχώρησης επεκτείνεται και σε όλες τις εγκαταστάσεις που κείνται εντός του παραχωρηθέντος στον ΟΛΠ Α.Ε χώρου του Λιμένος Πειραιώς, ότι ουδεμία κατηγορία αποβλήτων, εξαιρείται βάσει της κυρωθείσας σύμβασης από την αρμοδιότητα του ΟΛΠ Α.Ε. και ότι όλα ανεξαιρέτως τα απόβλητα, δεδομένης της ενιαίας ευθύνης του ΟΛΠ Α.Ε., θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ενιαία.

Κατόπιν των ανωτέρω προβλέψεων και όρων της κυρωθείσας νομοθετικά Σύμβασης Παραχώρησης, συνάγεται ότι στο σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων που συντάσσει ο ΟΛΠ Α.Ε, κατά τις κείμενες διατάξεις, ως φορέας διαχείρισης του Λιμένα Πειραιώς, περιλαμβάνονται και τα κάθε είδους απόβλητα που παράγονται ή συλλέγονται εντός του παραχωρηθέντος σ' αυτήν χώρου του Λιμένα Πειραιώς, από δραστηριότητες επισκευής πλοίων, απορρύπανσης και ναυαγιαίρεσης, τα οποία (απόβλητα) οι επιχειρήσεις, που ασκούν τις δραστηριότητες αυτές, υποχρεούνται να παραδίδουν προς περαιτέρω διαχείριση στο φορέα διαχείρισης του Λιμένα Πειραιώς, δηλαδή στην ΟΛΠ Α.Ε ή τον νόμιμο ανάδοχό της.

Η ανωτέρω, ερμηνευτική θέση, η οποία αναδεικνύει έναν μοναδικό φορέα ως αποκλειστικά υπεύθυνο και δικαιούμενο στην παραλαβή και διαχείριση όλων των αποβλήτων, που μεταφέρονται ή παράγονται στους, παραχωρηθέντες στον ΟΛΠ Α.Ε,

χώρους του Λιμένα Πειραιώς, εκτός του ότι είναι σύμφωνη προς το γράμμα και το σκοπό τον προαναφερθέντων όρων της κυρωθείσας νομοθετικά Σύμβασης Παραχώρησης, συμβάλλει, επιπλέον, στην εξασφάλιση υψηλότερου επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος στους ως άνω χώρους του Λιμένα, σε σχέση με ένα καθεστώς κατακερματισμού της ευθύνης και του δικαιώματος αυτού σε περισσότερους (επιχειρηματικούς) φορείς, αφού ένα τέτοιο καθεστώς θα μπορούσε να δημιουργήσει αμφιβόλως ελέγξιμες και δυσχερώς διαχειρίσιμες καταστάσεις, δηλαδή μεγαλύτερους κινδύνους για το περιβάλλον (βλ. το από 17.9.2024 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και το με αριθ. πρωτ. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/103315/7288/ 27.9.2024 έγγραφο της Δ/σης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας προς το ΓΝΣ στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής). Συναφώς, σημειώνεται ότι η εξασφάλιση υψηλού επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας αποτελεί βασικό στόχο των εκάστοτε θεσπιζομένων σχετικών νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων της εθνικής και κοινοτικής έννομης τάξης και, επομένως, η επίτευξη και διαφύλαξη του στόχου αυτού θα πρέπει να αποτελεί και βασικό κριτήριο της ερμηνείας τους [πρβλ. ΣτΕ 662/2024, σκ. 24, ΣτΕ 293/2024, σκ.26, ΔΕΕ απόφαση της 24.2.2022, υπόθεση C-463/20, σκ. 64, ΔΕΕ απόφαση της 27.10.2022, στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-68/21 και C-84/21, σκ. 75 (ιδίως), 90, 91, ΔΕΕ απόφαση της 28ης Μαρτίου 2019, στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-487/17 έως C-489/17, σκ.48, ΔΕΕ απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2016, υπόθεση C-180/15, σκ. 73]. Επίσης, η ανωτέρω ερμηνευτική θέση δεν είναι ασυμβίβαστη προς ειδικά καθεστώτα ΑΕΠΟ, που ισχύουν για επιχειρήσεις, οι οποίες, κατά παραχώρηση από τον ΟΛΠ Α.Ε, ασκούν δραστηριότητες επισκευής πλοίων, εντός του χώρου του Λιμένα Πειραιώς, καθόσον η ρυθμιστική εμβέλεια των εν λόγω ειδικών καθεστώτων ΑΕΠΟ, μπορεί και πρέπει να εκτείνεται μέχρι του σημείου της παράδοσης και παραλαβής των αποβλήτων που παράγονται από τις δραστηριότητες αυτές στον ΟΛΠ Α.Ε ή τον νόμιμο ανάδοχο της για την περαιτέρω διάθεση και διαχείρισή τους, σύμφωνα με το εγκεκριμένο σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων που αυτός έχει καταρτίσει, ως φορέας διαχείρισης του Λιμένα Πειραιώς, σύμφωνα με τα εκτεθέντα προηγουμένως.

23. Η γνώμη της μειοψηφίας, που απαρτίσθηκε από την Πρόεδρο του Τμήματος Αδαμαντία Καπετανάκη, Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ., και τους Νομικούς Συμβούλους του Κράτους Διονύσιο Κολοβό και Ξανθή Μπασάκου (ψηφοί 3), προς την οποία συντάχθηκε και η Εισηγήτρια Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. Άννα Πρεβενά, δέχθηκε τα εξής:

Ο ορισμός των “λειτουργικών αποβλήτων” στο παράρτημα V της διεθνούς σύμβασης

MARPOL, και ιδίως η αναφορά στην “κανονική συντήρηση και λειτουργία του πλοίου”, καθώς και ο ορισμός των αποβλήτων από πλοία στην ενωσιακή νομοθεσία (άρθρο 2 παρ. 1 περ. α΄ της 2019/883 Οδηγίας), αποκλείει τα απόβλητα, τα οποία προκύπτουν από δραστηριότητες επισκευής πλοίων που διενεργούνται σε ναυπηγεία.

Η Επιτροπή ΕΕ με τις Κατευθυντήριες οδηγίες της 2000/59 Οδηγίας είναι της γνώμης, ότι τα απόβλητα από εργασίες επισκευής πλοίων δεν θα πρέπει να θεωρούνται “παραγόμενα στο πλοίο απόβλητα”, δεδομένου ότι δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παραρτήματος V της σύμβασης MARPOL, αποτελούν δε κοινή ευθύνη του πλοίου και του επισκευαστικού ναυπηγείου, που πρέπει να προβούν στους απαραίτητους διακανονισμούς για την παράδοση και την περαιτέρω διαχείρισή τους, σε πλήρη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις που προβλέπονται στη νομοθεσία. Συναφώς επισημαίνεται, ότι οι ενωσιακές διατάξεις περί αποβλήτων πλοίων και Σχεδίου Διαχείρισης αυτών (άρθρα 1 και 5 της Οδηγίας 2019/883) συνιστούν ειδικό ρυθμιστικό πλαίσιο, έναντι του οποίου δεν είναι επιτρεπτή η ερμηνεία εθνικών διατάξεων με τρόπο προδήλως αντίθετο (πρβλ. ΣτΕ 2258/2022 σκ.3).

Επίσης, τα πετρελαιοειδή κατάλοιπα, τα οποία συλλέγονται από επιχειρήσεις απορρύπανσης της θάλασσας ή ναυαγιαίρεσης σε περίπτωση ναυαγίου, ατυχήματος ή παράνομης απόρριψής τους στη θάλασσα, δεν θεωρούνται απόβλητα που παράγονται στα πλοία κατά τη λειτουργία τους ή κατάλοιπα του φορτίου τους, και, κατά συνέπεια, η επιχείρηση απορρύπανσης της θάλασσας δεν οφείλει να παραδίδει το φορτίο της δραστηριότητάς της, υποκείμενο ενδεχομένως σε ανάκτηση, στον φορέα διαχείρισης του λιμένα στον οποίο καταπλέει το πλοίο, αλλά θεσπίζεται υποχρέωση του φορέα διαχείρισης του λιμένα, εφόσον αυτός βρίσκεται πλησίον του συμβάντος ρύπανσης της θάλασσας και διαθέτει κατάλληλες εγκαταστάσεις, να τα παραλάβει εφόσον η επιχείρηση εκμετάλλευσης του πλοίου προτίθεται να του παραδώσει, όπως συνάγεται και από τη χρήση του όρου “παραλαμβάνονται” στις διατάξεις της ισχύουσας Κ.Υ.Α. Θεσπίζεται, επομένως, υποχρέωση του φορέα διαχείρισης και όχι “δικαίωμα” και μάλιστα αποκλειστικό, δοθέντος ότι οι σχετικές διατάξεις δεν έχουν τεθεί για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων του φορέα διαχείρισης ή του ορισθέντος από αυτόν αναδόχου αλλά για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της θάλασσας (ΣτΕ 2727/2014).

Στο με αριθμό πρωτ. 36527/26.7.2016 έγγραφο του ΥΠ.Ε.Ν. (Γενική Δνση Περιβαλλοντικής Πολιτικής/Δνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης-ΔΙΠΑ) αναφέρεται, μεταξύ

άλλων, ότι ο φορέας εκμετάλλευσης της ναυπηγοεπισκευαστικής δραστηριότητας είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση των αποβλήτων, που προκύπτουν κατά την εκτέλεση των ναυπηγοεπισκευαστικών εργασιών, ο οποίος και επιλέγει τον φορέα διαχείρισης των αποβλήτων, ο δε φορέας διαχείρισης του λιμένα υποχρεούται να παραλαμβάνει απόβλητα, που τυχόν του παραδοθούν από το φορέα της εκμετάλλευσης, εφόσον τούτο υπαγορεύεται από τις ειδικότερες περιβαλλοντικές συνθήκες (ΣΤΕ 2964/2020). Στο πλαίσιο της υποχρέωσής του αυτής ο φορέας διαχείρισης του λιμένα περιλαμβάνει προβλέψεις στο Σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων πλοίων για την περαιτέρω διαχείριση των αποβλήτων ναυαγιαίρεσης-απορρύπανσης και επισκευής πλοίων, για την περίπτωση που τυχόν του παραδοθούν από το φορέα της δραστηριότητας. Εξάλλου, σύμφωνα με τους όρους των ΑΕΠΟ των ναυπηγείων του ερωτήματος, ο φορέας λειτουργίας της δραστηριότητας πρέπει να διαθέτει σε ισχύ συμβάσεις με νομίμως αδειοδοτημένους φορείς/εταιρείες για την παραλαβή των αποβλήτων και να παρακολουθεί την περαιτέρω διαχείρισή τους. Τα ανωτέρω δεν αναιρούνται από τους όρους της από 24.6.2016 κυρωθείσης με νόμο Σύμβασης Παραχώρησης, σύμφωνα με την οποία (άρθρο 5 παρ. 2) η ΟΛΠ ΑΕ θα εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της σύμφωνα με όλους τους ισχύοντες νόμους, κανονισμούς και διατάγματα γενικής εφαρμογής, καθόσον δεν υφίσταται σχετικό δικαίωμά της και μάλιστα αποκλειστικό, το οποίο η ίδια μπορεί στη συνέχεια να ρυθμίσει στο Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων της Ο.Λ.Π. Α.Ε., αλλά υποχρέωσή της, επιβαλλόμενη για σκοπούς προστασίας του περιβάλλοντος, χωρίς αποκλειστική αρμοδιότητα (με αποκλεισμό δικαιωμάτων τρίτων), όπως έγινε δεκτό και από τη Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων ως προς τα απόβλητα επισκευής (ΡΑΛ 180/2020).

Επομένως, ως προς τη διαχείριση των αποβλήτων των ιδιωτικών ναυπηγείων ο υπεύθυνος της επιχείρησης από κοινού με τον κύριο του πλοίου θα επιλέξουν περαιτέρω τον αδειοδοτημένο πάροχο, στον οποίο θα παραδοθούν τα απόβλητα προς περαιτέρω διαχείριση. Τυχόν υποχρέωσή τους να τα παραδώσουν στην ΟΛΠ ΑΕ θα αποτελούσε υπέρμετρη δέσμευση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, που απορρέει από το συνταγματικά προστατευόμενο δικαίωμα της προσωπικότητας, και μάλιστα χωρίς ο περιορισμός αυτός να εξυπηρετεί κάποιο δημόσιο σκοπό, δεδομένου ότι στην περίπτωση των μη λειτουργικών αποβλήτων πλοίων, η προστασία του περιβάλλοντος εξυπηρετείται και με τη συλλογή και περαιτέρω διαχείριση των αποβλήτων της ναυπηγοεπισκευής σε αδειοδοτημένο πάροχο, χωρίς παρέμβαση στην επιχειρηματική δράση, πέραν του αναγκαίου ελέγχου, ότι τα απόβλητα αυτά πράγματι έχουν συλλεχθεί

προς περαιτέρω παράδοση και επεξεργασία. Κατά συνέπεια, η πρόβλεψη της ΟΛΠ ΑΕ στο σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων πλοίων (ως περιβαλλοντικού εργαλείου με το οποίο δεν ρυθμίζονται περιουσιακής φύσης δικαιώματα) του τρόπου παραλαβής και διαχείρισης των αποβλήτων ναυπηγοεπισκευής, αποτελεί μορφή αυξημένης περιβαλλοντικής ευθύνης και πρόληψης, για την οποία μάλιστα ελέγχεται από το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (βλ. άρθρο 1 π.δ. 13/2018) και έχει εφαρμογή στα απόβλητα των ιδιωτικών ναυπηγείων, τα οποία θα κληθεί να παραλάβει και να διαχειριστεί περαιτέρω, δεν παράγει όμως δέσμευση προς τα ιδιωτικά ναυπηγεία να παραδίδουν τα μη λειτουργικά απόβλητά τους στην ΟΛΠ ΑΕ (βλ. ΣΤΕ 2964/2020, ΠολΠρΠειρ 4644/2018). Για την ταυτότητα του νομικού λόγου το αυτό ισχύει και για τα απόβλητα απορρύπανσης και ναυαγιαίρεσης, για τα οποία ομοίως η ΟΛΠ ΑΕ περιλαμβάνει ρυθμίσεις στο προς έγκριση σχέδιο, καθόσον υποχρεούται να τα παραλάβει, μόνον εφόσον κληθεί προς τούτο, αφού δεν υφίσταται δέσμευση των υπεύθυνων για το πλοίο ως προς τον επιλεγόμενο από αυτούς πάροχο.

Απάντηση

Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υποβλήθηκε το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Δ' Τμήμα) γνωμοδοτεί :

24. Επί του πρώτου σκέλους του ερωτήματος

Οι επιχειρήσεις, στις οποίες έχει υποπαραχωρηθεί από την ΟΛΠ ΑΕ χώρος εντός της δικαιοδοσίας του για την λειτουργία επιχειρήσεων ναυπηγοεπισκευής, δεν έχουν την ιδιότητα του φορέα διαχείρισης λιμένα και συνεπώς δεν δύνανται να εισπράττουν λιμενικά τέλη παραλαβής αποβλήτων και καταλοίπων φορτίου πλοίων σύμφωνα με τις διατάξεις της Κοινοτικής Οδηγίας (ΕΕ) 2019/883, όπως ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με την Κ.Υ.Α. 3122.3-15/71164/30.9.2021 των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (ομόφωνα).

25. Επί του δεύτερου σκέλους του ερωτήματος

Οι επιχειρήσεις ναυπηγοεπισκευής δεν έχουν αρμοδιότητα διαχείρισης των λειτουργικών αποβλήτων των πλοίων, που παραμένουν προς επισκευή στον χώρο που τους έχει παραχωρηθεί προς άσκηση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας, αλλά περιλαμβάνονται στο σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων του φορέα διαχείρισης. Για τα απόβλητα της ναυπηγοεπισκευής των ιδιωτικών ναυπηγείων, ειδικότερα, οι εν

λόγω επιχειρήσεις έχουν ευθύνη τήρησης της νομοθεσίας περί αποβλήτων (ομόφωνα).

26. Επί του τρίτου σκέλους του ερωτήματος

Στο σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων που συντάσσει η ΟΛΠ Α.Ε, κατά τις κείμενες διατάξεις, ως φορέας διαχείρισης του Λιμένα Πειραιώς, περιλαμβάνονται προβλέψεις για την παραλαβή και περαιτέρω διαχείριση όχι μόνον των αποβλήτων πλοίων, συμπεριλαμβανομένων και των καταλοίπων φορτίου, σύμφωνα με τις διατάξεις της Κοινοτικής Οδηγίας (ΕΕ) 2019/883, όπως ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με την Κ.Υ.Α. 3122.3-15/71164/30.9.2021 των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, αλλά, κατ' αρχήν, και των κάθε είδους αποβλήτων που παράγονται ή συλλέγονται εντός των παραχωρηθέντων με την ΣΠ στην ΟΛΠ Α.Ε χώρων του Λιμένα Πειραιώς, από δραστηριότητες επισκευής πλοίων, απορρύπανσης και ναυαγιαίρεσης (ομόφωνα).

Τα απόβλητα αυτά οι επιχειρήσεις, που ασκούν τις ανωτέρω δραστηριότητες (επισκευής πλοίων, απορρύπανσης, ναυαγιαίρεσης), υποχρεούνται να τα παραδίδουν προς περαιτέρω διαχείριση στην ΟΛΠ Α.Ε ή τον νόμιμο ανάδοχό της, σύμφωνα με το ως άνω σχέδιο παραλαβής και διαχείρισης αποβλήτων, που αυτή έχει συντάξει ως φορέας διαχείρισης του Λιμένα Πειραιώς και έχει εγκριθεί αρμοδίως (κατά πλειοψηφία).

27. Κατόπιν των προαναφερθέντων και λόγω της ιδιαίτερης σπουδαιότητας του ζητήματος του τρίτου σκέλους του ερωτήματος αποφασίζεται, ομόφωνα, η παραπομπή του θέματος στην Τακτική Ολομέλεια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους κατ' άρθρο 7 παρ. 4 περ. δ' του Οργανισμού του (ν. 483/2021).

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 18 Οκτωβρίου 2024

Η Πρόεδρος

Οι Εισηγήτριες

Αδαμαντία Καπετανάκη

Ξανθή Μπασάκου

Άννα Πρεβενά

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Νομική Σύμβουλος του Κράτους

Πάρεδρος ΝΣΚ

